

16 april 1962

U 4329/62 - C 46 - P1/PS9.

GEHEIM

F.A. 10320 / 17

Land: West-Duitsland.

Onderwerp: Gewijzigde opvattingen in politieke kringen te Bonn over de Politieke Unie.

Referenties:

Datum van waarneming: 16 april 1962.

Bron: Betrouwbaar.

Opmerkingen:

Mede verzonden aan: de Minister van Buitenlandse Zaken.

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

GEHEIM

GEHEIM

West-Duitsland

GEWIJZIGDE OPVATTINGEN IN POLITIEKE KRINGEN TE BONN
OVER DE POLITIEKE UNIE

De spanningen, die twee weken geleden nog bestonden tussen SCHRODER enerzijds en de parlementariërs (CDU/CSU zowel als SPD) zijn grotendeels verdwenen. Vooral na de gesprekken van De GAULLE met FANFANI en van FANFANI met ADENAUER zijn de parlementariërs tot het inzicht gekomen, dat hun minimum eisen (geen aantasting van de Gemeenschappelijke Markt, niets tegen de NAVO, e.d.) nu wel gegarandeerd zijn. Er bestaat geen schijn van kans meer, dat een eventueel verdrag over een politieke unie op de basis van de thans aan de orde zijnde voorstellen in de Bundestag zou worden afgewezen, of zelfs ook maar aan scherpe kritiek zou worden onderworpen.

In enkele vertrouwelijke gesprekken werd het volgende naar voren gebracht.

MOMMER (SPD) sprak over de ontmoetingen, die de Franse ambassadeur, SEYDOUX, en andere leden der Franse ambassade in de eerste week van april met hem hadden gehad. Het was duidelijk, dat de Franse diplomaten in zoverre succes hadden gehad, dat zij MOMMER ervan overtuigd hadden, dat het verdragsvoorstel zoals het thans op tafel ligt, de bestaande gemeenschappen in geen enkel opzicht zou verzwakken of benadelen, en dat het verstandig zou zijn het te aanvaarden, ook al zit er weinig of niets positiefs voor de Europese integrationisten in. MOMMERs belangrijkste opmerkingen waren:

- a) Het zou onjuist en onrechtvaardig zijn bij de beoordeling van de aan de orde zijnde voorstellen er van uit te gaan, dat De GAULLE anti-Europees is. Ook De GAULLE

GEHEIM

GEHEIM

wil Europese eenheid. Hij wil die niet minder dan de anderen. Alleen heeft hij ten opzichte van de vormen dier Europese eenheid andere inzichten dan zij, ook andere inzichten ten opzichte van de wegen, die gevolgd moeten worden om die eenheid te bereiken. Men zou hem onrecht doen - en overigens ook onverstandig zijn, wanneer men zijn argumenten en motieven niet serieus zou behandelen en niet op hun waarde of onwaarde objectief zou onderzoeken. Men mag niet vergeten, dat hij in zijn politiek, zowel ten aanzien van Algerije als ten aanzien van Moskou voor Europa zeer belangrijke resultaten heeft bereikt en gelijk heeft gekregen door de feiten.

- b) MOMMER verklaarde er van overtuigd te zijn, dat er bij goed onderhandelen nog meer concessies uit De GAULLE gehaald konden worden. Hij zeide: "Zoals het er nu ligt, is het verdragsvoorstel onschadelijk geworden. SEYDOUX zeide, dat zelfs artikel 232 van het verdrag over de Gemeenschappelijke Markt er in verwerkt kon worden. Het zou natuurlijk goed zijn, wanneer het verdrag wat meer "Substanz" zou kunnen krijgen. Het zou de regeringschefs bepaalde taken kunnen opleggen, b.v. te onderzoeken langs welke institutionele wegen meer eenheid verkregen zou kunnen worden op bepaalde politieke sectoren."
- c) "Mijn persoonlijke "Marotte", zo zeide MOMMER, "is de Europese verkiezingen. Ik ben er nog trots op, dat het mijn initiatief in de Bundestag geweest is, dat de visaplicht is opgeheven. Daar was ook eerst niets te bereiken. Ik heb toen voorgesteld nationaal te beginnen. Toen de Bondsrepubliek eenmaal de visa afgeschaft had, kwam Nederland snel tot dezelfde maatregel - de anderen volgden, onder meer om toeristische

redenen. Tenslotte was zelfs Engeland, dat er eerst fel tegen was, gedwongen de visadwang op te heffen. Zouden we niet een soortgelijke weg kunnen volgen voor het Europese parlement? Wij zouden b.v. bij de volgende verkiezingen voor de Bundestag op een afzonderlijk stembiljet de Duitse leden voor het Europese parlement kunnen laten kiezen. Is dat eenmaal gebeurd, dan ontstaan er twee "klassen" van Europese parlementariërs: zij die alleen een mandaat van hun parlement hebben en zij, die voor het Europese parlement direct gekozen zijn, en op die basis van hun parlement een mandaat gekregen hebben." Het komt MCHMER voor, dat dit tot navolging van het Duitse voorbeeld zou moeten leiden. Zouden er eenmaal drie of vier navolgers zijn, dan zou het voor de overige landen moeilijk zijn niet mee te doen. Zo zouden internationale onderhandelingen uiteindelijk toch tot een direct gekozen Europees parlement leiden. Is dit bereikt, dan kan men ook Europese verkiezingen - los van nationale parlementsverkiezingen - gemakkelijk doorvoeren.

Von GUTTENBERG (CDU) bleef in een onderhoud op zijn extreem-integrationistisch standpunt staan. Hij hecht generlei waarde aan het verdragsontwerp, zoals het thans ter tafel ligt. Hij sprak de hoop uit, dat de ministers SPAAK en LUNS hard blijven.

MAJONICA (CDU) verklaarde: "Wij hebben thans de garanties voor de Gemeenschappelijke Markt en de NAVO gekregen. Daarmede zijn de gevaren weg. Als het verdrag zo tot stand komt, zullen wij er niet erg blij mee zijn, maar er niet tegen stemmen. Dan aanvaarden wij het geresigneerd. Vergeet ook vooral niet, hoezeer ADENAUER ervan overtuigd is, dat een historisch onvermijdelijke weg naar integratie voert. Voor ADENAUER is het nauwelijks van

GEHEIM

belang, dat het huidige ontwerp zo weinig positieve inhoud heeft. Hij blijft ervan overtuigd, dat zelfs zo de ontwikkeling naar de integratie toegaat. Voor hem is het veel belangrijker thans geen eche en daarmee tegenstellingen en de overigen te riskeren. Die tegenstellingen zou hij fataal vinden. Hier ligt ook de kern waarom SCHRODER openlijk verklaart, dat een mislukking der onderhandelingen katastrofale gevolgen zou hebben.

Een woordvoerder van het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Bonn verklaarde (off the record): "Wij zouden het niet ongaarne zien, wanneer Nederland en België nog een harde strijd zouden voeren, mits dit niet zo ver zou gaan, dat daardoor het verdrag gevaar zou lopen afgewezen te worden. Hoe meer integrationistische elementen er nog in komen, hoe liever het ons is. Maar zelfs zonder meer van die elementen achten wij het ontwerp reeds aanvaardbaar en nuttig. Wij zouden het uitblijven van overeenstemming zeer diep betreuren en als een begin van verzwakking der Europese ontwikkeling, ook voor de drie gemeenschappen, beschouwen. Dit vrezen wij meer dan slechte gevolgen van het nieuwe verdrag. Wij menen, ná de gesprekken tussen De GAULLE, FANFANI en ADENAUER, dat die ongunstige gevolgen niet meer kunnen worden verwacht. Zelfs in zijn zwakke vorm zou de unie dus alleen maar tot meer eenheid kunnen leiden."

14 april 1962.

GEHEIM